

Filozofia stosowana

Wykład 3

11 grudnia 2015

Problemy moralne końca życia

- Eutanazja
- Samobójstwo

Eutanazja

- Skrócenie ludzkiego Życia
- Funkcjonuje w ramach zinstytucjonalizowanej medycyny
- Założenie, że Śmierć jest dobrem, a przynajmniej mniejszym złem dla pacjenta

Dzieciobójstwo w starożytności

- Prawo do zabicia nowo narodzonych dzieci przez rodziców w Grecji i Rzymie
- Zabijanie niemowląt przez uduszenie, utopienie, zasztyletowanie bądź zrzućenie ze skały
- Prawo to zniesiono w 4 wieku n. e.
- Praktyka porzucania niemowląt trwała co najmniej do 6 wieku n. e.
- Sprzedaż porzuconych niemowląt w niewolę zakazana przez Justyniana w 529 r. n. e.
- Kontekst kulturowy i aksjologiczny: pojawienie się moralności chrześcijańskiej (współczucie i wartość życia)

Tło filozoficzne

- Spór dwóch stanowisk:
 - Intuicjonizm i deontologizm
 - Racjonalizm, konsekwencjalizm i utilitaryzm

Przyczyny dzieciobójstwa w starożytności

- Brak środków na utrzymanie rodziny
- Niemożliwość zapewnienia posagu dla noworodka płci żeńskiej
- Ochrona rodziny i majątku przed dzieckiem z nieprawo łoża
- Ochrona społeczeństwa przed przyszłymi obywatelami ułomnymi bądź chorymi

Postulat Platona

- Uśmiercanie dzieci „gorszych” obywateli i tych zrodzonych w wyniku kazirodztwa
- Produkcowanie obywateli najlepszej jakości dla państwa

Platon

- „Nie należy leczyć człowieka, który nie potrafi sam przeżyć ustalonego okresu, bo to się ani jemu, ani państwu nie przyda”
- Wartość jednostek wynika z ich przydatności dla realizacji dobra wspólnoty
- Obywatel powinien subiektywnie uznać obiektywną wartość swojego życia i zakończyć je w momencie utraty możliwości służenia państwu

Beznadziejna choroba nieuleczalna

- Przekroczenie granic przeciętnej wytrzymałości
- Całkowita nieporadność
- Brak należytej opieki
- Długotrwałość tego stanu
- Bezużyteczność życia
- „Życie niegodne życia”

Stanowisko proeutanatyczne

- Brak oznak Życia Świadomego
- Niezdolność do Życia społecznego
- Racje utylitarne
- Racje terapeutyczne

Racje filozoficzne

- Koncepcja podporządkowania jednostki społeczeństwu w znaczeniu utilitarystycznym
- Zakwestionowanie autonomii i moralnej wielkości człowieka w rozumieniu religijnym
- Prawo jednostki do decydowania o własnym Życiu i Śmierci
- Moralne prawo do zakończenia Życia z godnością

Fenomenalna koncepcja człowieka:

- Kryterium człowieczeństwa są stany świadomościowe stwierdzalne doświadczalnie
- Człowiek konstytuuje się poprzez wolność i świadomość
- Brak tych elementów to utrata bądź naruszenie godności ludzkiej
- Racja dodatkowa: obciążenie dla społeczeństwa

Etyka jakości Życia

- Podejście racjonalistyczne i utylitarystyczne: choroba i cierpienie uniemożliwiają normalne funkcjonowanie i korzystanie z Życia
- W konsekwencji: dalsze Życie jest bezcelowe

Eutanazja dobrowolna

- W przeciwieństwie do eutanazji legalnej, dotyczy wyłącznie osób zdolnych do stanowienia o własnym losie
- Kontekst prawny: konstytucyjne prawo do prywatności

Racje humanitarne

- Beznadziejne cierpienie:
 - Srogość i długotrwałość
 - Godny pożałowania stan wyniszczenia
 - Odrażające przejawy choroby

Los ludzi starych, którym społeczeństwo nie będzie w stanie zapewnić odpowiedniej opieki

Racje aksjologiczne

- Względność norm moralnych
- Przykłady względności normy „nie zabijaj”:
 - Zabijanie na wojnie
 - Obrona własna
 - Kara Śmierci

W konsekwencji: Życie nie jest absolutnie „święte”

Wolność człowieka

- Życie warte jest tyle, ile warte są dostępne człowiekowi dobra
- Cierpienie przeczy tej wartości
- Cierpienie nie ma wartości poza sygnalizowaniem choroby bądź niebezpieczeństwa

- Człowiek samodzielnie i racjonalnie decyduje o swoim dobru
- Postulat ochrony człowieka przed cierpieniem
- Współczucie dla cierpiącego
- Szacunek dla autonomii proszącego o eutanazję
- Orzecznictwo sądów brytyjskich i amerykańskich: jakość życia dziecka ma wpływ na decyzję o ewentualnym kontynuowaniu leczenia

Krytyka stanowiska proeutanatycznego

- Ryzyko nadużyć w odniesieniu do uzyskanej zgody osoby
- Świadomość presji społecznej u osób, które w pewnym momencie stają się ciężarem dla otoczenia
- Ryzyko masowego pozbywania się osób nieuleczalnie chorych w szpitalnictwie publicznym

Koncepcja człowieka

- Wartość Życia nie jest mierzona przydatnością, pomyślnością czy brakiem cierpienia
- Absolutny charakter normy nakazującej szacunek dla życia ludzkiego

Samobójstwo

Samobójstwo

- Stanowisko naturalistyczne:

Życie ludzkie to nieistotny element życia przyrodniczego, w który można ingerować

- Degradacja wartości życia indywidualnego
- Wartość przypisywana przetrwaniu gatunku, rasy bądź ludzkości

- Życie ludzkie w systemie komunistycznym i kapitalistycznym jest wartością wymienną, przeliczalną
- Rozwój nauk przyrodniczych i technicznych oraz niedorozwój nauk humanistycznych promuje postawę uzależnienia człowieka od rzeczy, od posiadania

Kapitalistyczne odwrócenie porządku wartości

- Nie osoba jest Źródłem wartości rzeczy, ale rzeczy stanowią o wartości osoby

Utylitarystyczna etyka jakości Życia

- Nie osoba nadaje wartość Życiu, ale odpowiednia jakość organizmu decyduje o wartości osoby
- Uzależnienie sensu i wartości swojego Życia od wyglądu, zdrowia, sukcesów, itp.

Konflikt wartości

- Wartość Życia a wartość wolności
- Co oznacza absolutyzacja wolności?
- Czy wolność jest wartością nadrzędną?

Samobójstwo jako uwolnienie od cierpienia

- Czy zbiorowe samobójstwo całej ludzkości jest najlepszym rozwiązaniem?